

ปัญหากฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด¹

วชิระ วงศ์คำอินทร์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับปัญหากฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องขอให้บุคคลอื่นที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในทางละเมิดกับผู้กระทำความผิดอาญาด้วย ทั้งนี้หากเพราะเหตุที่ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นผู้เยาว์ ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาให้จำเลยที่เป็นเยาวชนชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้ แต่ความเป็นจริงแล้ว ผู้เสียหายอาจจะไม่สามารถได้รับชดใช้ความเสียหายเลยก็ได้ เพราะเนื่องจากเด็กหรือเยาวชนไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้ประโยชน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ที่ไม่สามารถเรียกร้องขอให้บุคคลอื่นที่จะต้องรับผิดชอบในทางละเมิดร่วมกับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเข้าในคดีอาญาได้ แต่ผู้เสียหายจำต้องไปฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างและเสียหายค่าธรรมเนียม อันเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้เสียหายมากเกินไป

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 แม้จะให้สิทธิผู้เสียหายในการร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งเข้ามาในคดีอาญาได้ แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกที่ต้องร่วมรับผิดชอบในทางละเมิดร่วมกับผู้กระทำความผิดได้ โดยเฉพาะกรณีเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดด้วยแล้ว ผู้เสียหายมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด มีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหากฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับ คดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ฐาตุร ศิริยุทธ์วัฒนา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิทุร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ให้สิทธิผู้เสียหายยื่นคำร้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเอากับจำเลยได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหาก แต่เนื่องจากหากจำเลยผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน จึงมีปัญหาว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองควร จะเข้าร่วมรับผิดชอบในทางละเมิดร่วมกันด้วยหรือไม่ ซึ่งการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวในกรณีที่หากเด็ก หรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้น สาเหตุก็มักเกิดจากความบกพร่องต่อหน้าที่ในการดูแลของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนนั้น กล่าวคือ การกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนจะปฏิเสธไม่ได้เลย ว่าส่วนหนึ่งนั้นมาจากการปล่อยปละละเลยของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง รวมถึงเด็กหรือเยาวชนไม่มีความสามารถที่จะชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายได้ จึงเป็นปัญหาว่าควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้สามารถเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เข้าร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนตาม หลักการรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อบุคคลอื่น เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 429 หรือ มาตรา 430 แล้วแต่กรณีด้วยหรือไม่

2. ปัญหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 อายุความทางอาญาที่ยาวกว่าไม่ครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกที่ต้องร่วมรับผิดชอบในทางแพ่งลักษณะละเมิด

หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ให้สิทธิผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ต่อผู้กระทำความผิด อันเป็นสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญาที่ยาว เนื่องจากคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาถ้าคดีอาญาได้ฟ้องต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วย อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมสะดุดหยุดลงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ดังนั้น ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ภายในอายุความทางอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 เดิมให้สิทธิผู้เสียหายในการเรียกร้องความเสียหายภายในอายุความทางอาญาโดยสามารถเรียกร้องเอากับผู้กระทำความผิดอาญาได้โดยตรง แต่ก็ยังคงมีปัญหาว่ากรณีบุคคลอื่นที่ต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนกับผู้กระทำความผิดได้ อายุความทางอาญาจะครอบคลุมด้วยหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 ครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกด้วยหรือไม่ ซึ่งการเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกอาศัยอายุความตามบทบัญญัติในคดีแพ่งลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 คือมีอายุความหนึ่งปีนับแต่วันทำละเมิด ดังนั้นเมื่อพ้นกำหนดอายุความ ก็ไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 เพื่อให้บุคคลภายนอกเข้าร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนร่วมกับผู้กระทำความผิดได้ จึงเป็นปัญหาว่าอายุความทางอาญาคควรจะครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกด้วยหรือไม่

3. ปัญหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ไม่มีการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้อื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัย

ขาดคดีและให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควร เกี่ยวกับความเสียหาย และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญ บางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าว การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อน ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี ด้วยเหตุที่กฎหมายไม่บัญญัติให้ผู้เสียหายทราบถึงระยะเวลาในการยื่นคำร้องเพื่อขอค่าสินไหมทดแทน ผู้เสียหายจึงอาจไม่ทราบกำหนดระยะเวลา และไม่สามารถยื่นคำร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดได้ เมื่อพ้นระยะเวลายื่นคำร้องตามบทบัญญัติดังกล่าว ผู้เสียหายก็ต้องไปฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่ง ผู้ศึกษาจึงเห็นควรศึกษาว่าควรแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ปัญหาการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาของผู้เสียหายในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะสามารถทำให้ผู้เสียหายได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อผู้กระทำความผิดได้

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ คือ

ผู้ศึกษาเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ยังมีประเด็นปัญหาในเรื่องของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ที่กฎหมายไม่ได้ระบุให้บุคคลภายนอกที่อาจร่วมรับผิดชอบได้ในทางแพ่งเข้ามาร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้ อันเป็นการทำให้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับ การเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน อันเป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดให้กับผู้ใหญ่ได้ต่อไปในอนาคต และผู้เสียหายก็อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมที่ไม่สามารถได้รับการเยียวยาความเสียหายจากเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เลย ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ได้หยาบยกเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดเข้ามาใช้ประกอบในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอยู่แล้ว ควรกำหนดให้เหมือนกับคดีแพ่งลักษณะละเมิดโดยการกำหนดให้สามารถเรียกบุคคลอื่นตามหลักการความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบุคคลอื่นที่อาจต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้กระทำความผิดในทางแพ่งเข้ามาในคดีอาญาได้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักการความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น อันเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับผู้เสียหายอย่างแท้จริง

2.ปัญหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 อายุความทางอาญาที่ยาวกว่าไม่ครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกที่ต้องร่วมรับผิดชอบในทางแพ่งลักษณะละเมิด

กฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคแรก กรณีถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องทางอาญาในความผิดนั้นเลย เช่น การที่ไม่มีผู้ใดฟ้องอาจเป็นเพราะอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือกรณีที่ผู้เสียหายในคดีอาญาไม่ได้ฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง หรือในคดีอาญาที่เลิกกันเพราะพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 37 ก็ถือว่าไม่มีการฟ้องคดีอาญาเช่นกัน ในกรณีเช่นนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคหนึ่ง อายุความในคดีแพ่งที่ผู้เสียหายจะเป็นโจทก์ฟ้องมีกำหนดเวลาเท่ากับอายุความในคดีอาญา ทั้งนี้เพราะกฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้อายุความคดีอาญา อายุความคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามีกำหนดเวลาเท่ากัน ทั้งนี้ไม่ว่าอายุความในทางอาญาที่ยาวกว่าหรือสั้นกว่าทางแพ่งก็ตาม

ดังนั้นอายุความในคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับในคดีอาญามีกำหนดอายุความเท่ากับอายุความในคดีอาญาตามหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคหนึ่ง และอายุความในคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาจะสะดุดหยุดลง หยุคนับอายุความก็ต่อเมื่อคดีอาญาได้ฟ้องต่อศาล และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วยแล้ว ซึ่งหมายความว่าทราบใดที่คดีอาญานั้นยังไม่เด็ดขาด ผู้เสียหายในคดีอาญาศาลมีคำพิพากษายกฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาได้ตลอดโดยไม่มีการขาดอายุความเพราะอายุความหยุดนับไปแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคสอง หากในคดีอาญาเพียงแต่ฟ้องเท่านั้น แต่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลอายุความในคดีอาญาก็ยังนับอยู่ตลอดเวลาเพราะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 อายุความในคดีอาญาจะสะดุดหยุดลงก็ต่อเมื่อฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลเท่านั้น เมื่ออายุความในคดีอาญายังนับอยู่ตลอดเวลาอายุความในคดีแพ่งซึ่งมีกำหนดเท่ากับอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคหนึ่ง ก็ยังนับอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ดังนั้นจึงต้องถือว่าวันที่ขาดอายุความในคดีอาญาก็เป็นวันเดียวกับวันที่ขาดอายุความในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

อายุความคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 จึงมีดังนี้

(1) มาตรา 51 วรรคหนึ่ง อายุความในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญามีกำหนดเท่ากับอายุความในคดีอาญาในทุกกรณี

(2) มาตรา 51 วรรคสอง อายุความในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาสะดุดหยุดลงหมายความว่าหยุดนับอายุความคดีอาญาเมื่อได้ฟ้องต่อศาล และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว แต่คดีอาญานั้นยังไม่ถึงที่สุด

(3) มาตรา 51 วรรคสาม คดีอาญามีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษจำเลยก่อนฟ้องคดีแพ่งอายุความคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาจะถูกขยายออกไปอีก 10 ปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีอาญาให้ลงโทษจำเลย

(4) มาตรา 51 วรรคสี่ อายุความคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาคืออายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 วรรคหนึ่ง ถ้าคดีอาญามีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลยก่อนฟ้องคดีแพ่ง

ดังนั้นเมื่อตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 51 เป็นสิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องภายในอายุความเฉพาะเอากับตัวจำเลยที่กระทำความผิดอาญาเท่านั้น หากเป็นเด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดอาญาแล้วหากพ้นอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 แล้วผู้เสียหายเองก็ย่อมถูกตัดสิทธิ์ไม่สามารถฟ้องบุคคลอื่นที่อาจร่วมรับผิดชอบกับเด็กและเยาวชนในทางแพ่งได้ ดังนั้น ผู้เสียหายจึงจำเป็นที่จะต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งลักษณะละเมิดกับตัวจำเลยผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นที่อาจต้องรับผิดชอบร่วมกันจำเลยภายใน 1 ปีนับแต่วันกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448

หากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 ได้มีการแก้ไขให้สามารถเรียกให้บุคคลภายนอกที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในทางแพ่งร่วมรับผิดชอบกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 51 ให้สิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องเอากับเด็กผู้กระทำความผิดได้ภายในอายุความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่สามารถฟ้องให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันกับเด็กในทางแพ่งเข้ามาร่วมรับผิดชอบได้เพราะจะต้องถือตามอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 ก็ต้องฟ้องภายใน 1 ปีนับแต่วันกระทำละเมิด ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 ควรจะกำหนดให้อายุความทางอาญาที่ยาวกว่าควรจะครอบคลุมไปถึงบุคคลภายนอกที่ต้องร่วมรับผิดชอบในทางแพ่งกับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาด้วยหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องหากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 สามารถเรียกให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เสียหายมีโอกาสได้รับการเยียวยาความเสียหายได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพของกฎหมายด้วย

3. ปัญหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ไม่มีการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาได้

ปัญหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ไม่มีการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพ ในร่างกายชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีและให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้คำร้องดังกล่าวต้อง

แสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้คำขอบังคับให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญาไม่ได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้ง กับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตาม ความในมาตรา 43 แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 วรรคสอง ได้มีการกำหนดระยะเวลาที่ผู้เสียหาย จะต้องยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากจำเลย โดยผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน หรือในกรณี ไม่มีการสืบพยานก็ให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยคดี ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าว ในคดีอาญาในความผิดบางประเภท ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีกักหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 176 วรรคหนึ่ง ดังนั้นเมื่อจำเลยรับสารภาพในคดีอาญาที่มีอัตราโทษให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลก็มีอำนาจพิพากษาโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้ ทำให้เมื่อขณะที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล ศาลก็สามารถที่จะตัดสินหรือมีคำพิพากษาได้เลยโดยไม่ต้องมีการสืบพยานก่อน จึงเป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนกับจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1

ดังนั้นบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 ควรจะให้มีการแจ้งสิทธิผู้เสียหายทราบว่าตนมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามบทบัญญัติดังกล่าวก่อนที่จะมีการฟ้องคดีอาญากับจำเลยก่อนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้เสียหายในการยื่นคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทน โดยที่จะต้องไปฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีแพ่งลักษณะละเมิดกับจำเลยต่อไป อันเป็นการสร้างภาระให้กับผู้เสียหายมากขึ้นและเป็นการตัดสิทธิในการร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้ามาในคดีอาญาที่ยกเว้นค่าธรรมเนียมให้กับผู้เสียหายด้วย

เอกสารอ้างอิง

สุพัตตรา ยุธาติ, วิทยานิพนธ์ ผู้เสียหายกับการมีส่วนร่วมในคดีอาญา, ปี 2552, หน้า 7-8.

คณิต ฌ นกร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 91-92.

ศันนัทกร โสติพันธ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด, จัดการงานนอกสั่ง, ลาภมิควรได้ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 59-60, 195-197.

วารี นาสกุล, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้ พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพฯ: พับลิชชิ่ง, 2563), หน้า 15, 20, 393.

สมพร พรหมหิตา, ศรีนิดา พรหมหิตา, อายุความ แพ่ง-อาญา คดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม), หน้า 258.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วย การดำเนินคดีในขั้นตอนก่อนการพิจารณา, พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลสยาม พรินติ้ง, 2554), หน้า 1, 263, 282.

อรรถพล ใหญ่สว่าง, คำอธิบาย วิชาสัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา) หน้า 135.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์